

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 16CoP/1/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6122265638
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 02. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Zlocha
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2023:6122265638.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Zlochu a sudkýň JUDr. Renáty Deákovej a JUDr. Danice Kočíčkovej ako členiek senátu, v právnej veci starostlivosti o maloletého: U. U. (pôvodne L. Z.), nar. XX. februára XXXX, osvojenca osvojiteľov manželov: U. R. U., nar. XX. marca XXXX a U. U., nar. XX. februára XXXX, obaja bytom G. XX, B., maloletý v konaní zastúpený opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Bystrica, dieťa biologickkej matky: C. Z., nar. X. marca XXXX, bytom E. XX, V. V., a biologického otca neurčeného, za účasti poručníka Mesto Banská Bystrica, o určenie vyživovacej povinnosti, o odvolaní poručníka proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica, č.k. 38P/38/2022-78 zo dňa 16. septembra 2022, takto

rozhodol:

- I. Rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu **p o t v r d z u j e**.
- II. Žiaden z účastníkov **n e m á n á r o k** na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom č.k. 38P/38/2022-78 zo dňa 16. septembra 2022 (ďalej len „napadnutý rozsudok“ alebo „napadnuté rozhodnutie“) vyživovaciú povinnosť matky voči maloletému L. Z., nar. XX.X.XXXX neurčil (prvá výroková veta). O nároku na náhradu trov konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (druhá výroková veta).

1.1 Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že súd prvej inštancie ex offo začal konanie o určenie vyživovacej povinnosti voči maloletému L. Z. na základe podnetu Mesta Banská Bystrica na určenie vyživovacej povinnosti matky. Okresný súd už v konaní vedenom pod sp.zn. 38P/50/2021 zo dňa 20.8.2021 doplniacim rozsudkom návrh Mesta Banská Bystrica na určenie vyživovacej povinnosti matky voči maloletému zamietol; Krajský súd v Banskej Bystrici svojim uznesením sp.zn. 11CoP/62/2021 zo dňa 22.12.2021 doplniaci rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

1.2 Súd prvej inštancie aplikoval ustanovenia § 39 ods.4, § 103 ods.1, ods.2 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č.36/2005 Z.z.“ alebo „Zákon o rodine“), vykonal dokazovanie oboznámením sa s obsahom opatrovníckeho spisu, stanoviskom opatrovníka, stanoviskom poručníka, zástupkyňou matky maloletého. Budúci osvojiteľa sa k predmetu konania nevyjadřili.

1.3 Z opatrovníckeho spisu okresný súd zistil, že maloletý bol na základe uznesenia Okresného súdu Banská Bystrica, č.k. 32P/26/2021-12 zo dňa 3.3.2021 dočasne odovzdaný do starostlivosti Centra pre deti a rodiny Banská Bystrica; následne uznesením č.k. 38P/44/2021-32 zo dňa 21.4.2021 bol maloletý

dočasne odovzdaný do starostlivosti navrhovateľov U.. R. U. a U. U.. Uznesením č.k. 38P/44/2021-76 zo dňa 29.10.2021 okresný súd maloletého zveril do predosvojiteľskej starostlivosti manželov U., ktorí sú povinní zabezpečovať osobnú starostlivosť o maloletého v rovnakom rozsahu ako rodičia a sú oprávnení maloletého zastupovať a spravovať jeho majetok v bežných veciach. Konanie o návrhu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Bystrica na nariadenie ústavnej starostlivosti nad maloletým zastavil. Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom č.k. 38P/50/2021-37 zo dňa 13.8.2021 matku maloletého pozbavil výkonu rodičovských práv a povinností vo vzťahu k maloletému, za poručníka pre maloletého ustanovil Mesto Banská Bystrica. Okresný súd tiež poukázal na skutočnosť, že dňa 19.8.2021 mu bol doručený návrh budúcich osvojiteľov o osvojenie maloletého; v čase rozhodnutia súdu prvej inštancie konanie právoplatne skončené nebolo.

1.4 Na základe vykonaného dokazovania mal okresný súd za preukázané, že matka maloletého bola právoplatným rozhodnutím pozbavená výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému; otec maloletého je neurčený. Súdom ustanovený poručník navrhol určiť vyživovaciu povinnosť matky voči maloletému, a to od začatia konania. Aj keď okresný súd konštatoval, že povinnosť rodičov prispievať na výživu maloletého dieťaťa nezaniká ani pozbavením výkonu rodičovských práv a povinností, zdôraznil, že vzal do úvahy skutočnosť, že maloletý bol rozhodnutím súdu zverený do predosvojiteľskej starostlivosti manželov U.. Poukázal na dočasný charakter predosvojiteľskej starostlivosti a úlohu budúcich osvojiteľov, ktorou je zabezpečovať potreby maloletého súvisiace aj s výživou maloletého dieťaťa. Aj v prípade, že by k rozhodnutiu o osvojení nedošlo, budúci osvojiteľia nemajú v zmysle § 103 ods.2 Zákona o rodine nárok na náhradu nákladov, ktoré im vznikli v súvislosti s predosvojiteľskou starostlivosťou; tieto náklady hradí výlučne budúci osvojiteľ. Okresný súd tak uzavrel, že vyživovacia povinnosť voči maloletému dieťaťu je počas predosvojiteľskej starostlivosti pozastavená; svoj záver oprel aj o názory vyplývajúce z právnej teórie, najmä B. Pavelková, Zákon o rodine, Komentár, 3. vydanie, C. H. Beck SK, resp. R. Bános, M. Košútová, Zákon o rodine, Veľký komentár, 2. vydanie, Eurokódex. Z uvedených záverov okresný súd vyvodil, že počas trvania predosvojiteľskej starostlivosti je rodičom ich vyživovacia povinnosť sistovaná s tým, že ak k osvojeniu nedôjde, budú po zrušení predosvojiteľskej starostlivosti naďalej povinní svoje dieťa vyživovať. Okresný súd sa neuspokojil len s názormi právnej teórie, poukázal aj na systematiku Zákona o rodine; v druhej hlave štvrtej časti Zákona o rodine, o osvojení, absentuje úprava, ktorá by predpokladala, že počas trvania predosvojiteľskej starostlivosti riadne trvá vyživovacia povinnosť rodičov voči maloletému dieťaťu, a to na rozdiel od zákonnej úpravy náhradnej starostlivosti v tretej hlave druhej časti Zákona o rodine. Ak by rodičia maloletého dieťaťa, ktoré bolo zverené do predosvojiteľskej starostlivosti, boli povinní počas tohto obdobia uhrádzať výživné voči maloletému dieťaťu, bola by táto povinnosť rovnako ako v prípade náhradnej osobnej alebo ústavnej starostlivosti priamo upravená v zákone.

1.5 Okresný súd uzavrel, že hoci vyživovacia povinnosť matky počas predosvojiteľskej starostlivosti o maloletého nezanikla, jej zákonná povinnosť je práve v čase predosvojiteľskej starostlivosti pozastavená; k obnoveniu tejto povinnosti by mohlo dôjsť len za situácie, ak by nedošlo k osvojeniu maloletého budúcimi osvojiteľmi. Z uvedeného dôvodu okresný súd rozhodol tak, že vyživovaciu povinnosť matky voči maloletému neurčil.

1.6 Pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania okresný súd aplikoval ustanovenie § 52 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „C.m.p.“) a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie poručník (ďalej aj „odvolateľ“) maloletého, ktorý navrhol, aby odvolací súd postupom podľa § 389 ods.1 písm. c) napadnutý rozsudok zrušil. Namietal odvolací dôvod uvedený v § 365 ods.1 písm. h) C.s.p., tvrdil tak, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

2.1 Pokiaľ odvolateľ namietal nesprávne právne posúdenie, tvrdil, že súd prvej inštancie neaplikoval príslušnú právnu normu, a to ustanovenie § 106 ods.1 zákona č. 36/2005 Z.z. a nesprávne aplikoval ustanovenie § 39 ods.4 zákona č. 36/2005 Z.z.. V nadväznosti na uvedené tvrdil, že až osvojením zanikajú vzájomné práva a povinnosti medzi osvojencom a pôvodnou rodinou, a teda aj vyživovacia povinnosť v zmysle § 39 ods.4 zákona č. 36/2005 Z.z.. V tomto smere nie je podstatné, že Zákon o rodine vyživovaciu povinnosť pri ustanoveniach o predosvojiteľskej starostlivosti neuvádza. Vyživovacia povinnosť je upravená na čas doby pred osvojením maloletého dieťaťa, a teda aj zahŕňa dobu, počas

ktorej je dieťa dočasne zverené do predosvojiteľskej starostlivosti budúcich osvojiteľov. Okresný súd tiež vec nesprávne právne posúdil, ak nesprávne aplikoval ustanovenie § 39 ods.4 zákona č. 36/2005 Z.z. konštatovaním, že vyživovacia povinnosť rodičov počas trvania predosvojiteľskej starostlivosti je sistovaná, a to z dôvodu, že počas trvania predosvojiteľskej starostlivosti je úlohou budúcich osvojiteľov zabezpečovať potreby maloletého dieťaťa súvisiace s výživou dieťaťa. S uvedenou povinnosťou nijako nesúvisí dikcia ustanovenia § 103 ods.2 Zákona o rodine. Náklady na starostlivosť o maloletého počas predosvojiteľskej starostlivosti nevylučujú nárok dieťaťa na výživné počas obdobia predosvojiteľskej starostlivosti.

3. Opatrovník maloletého v písomnom vyjadrení odporučil, aby odvolací súd napadnutý rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil. Opatrovník poukázal na skutkový stav; skutočnosť, že matka maloletého sa ihneď po jeho narodení dieťaťa vzdala, deklarovala svoj záujem dať maloleté dieťa na osvojenie. Maloletý sa v osobnej starostlivosti budúcich osvojiteľov nachádza nepretržite od 13.5.2021, starostlivosť o neho je zabezpečovaná komplexne, budúci osvojitelia naplňajú potreby maloletého dieťaťa a uhrádzajú aj náklady spojené so starostlivosťou o dieťa. Štátnymi sociálnymi dávkami je pritom podporovaná náhradná starostlivosť vykonávaná v rodine; opakovanými príspevkami pre dieťa sú podporované všetky formy náhradnej starostlivosti, vrátane dočasného zverenia maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti inej osoby ako rodiča, avšak s výnimkou predosvojiteľskej starostlivosti, ako aj zverenia dieťaťa do starostlivosti fyzickej osoby rozhodnutím súdu o nariadení neodkladného opatrenia, ak súd koná o zverení dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti.

4. Ďalšie relevantné vyjadrenie podané nebolo.

5. Krajský súd, ako súd funkčne príslušný na rozhodnutie o odvolaní, vec preskúmal bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle § 385 C.s.p., z dôvodov uvedených v odvolaní a v rozsahu ustanovenia § 65 a § 66 C.m.p. a rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods.1, ods.2 C.s.p., potvrdil v napadnutom rozsahu ako vecne správny.

5.1 Podľa § 387 ods.1 ods.2 C.s.p., odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

6. Preskúmaním spisového materiálu odvolací súd zistil, že súd prvej inštancie v prejednávanej veci vykonal dostatočné dokazovanie, zistil skutočný stav veci, na zistený skutočný stav veci aplikoval správne ustanovenie právneho predpisu a na základe toho aj správne rozhodol. Rozhodnutie súdu prvej inštancie je vecne správne, okresný súd pri aplikácii právnej normy, ktorou je v danom prípade Zákon o rodine, nevychádzal z jednotlivých jeho ustanovení izolovane, ale vo vzájomných súvislostiach; prihliadol pri rozhodovaní o vyživovacej povinnosti biologickej matky na špecifikum prejednávanej veci spočívajúcej v právnom posúdení dôvodnosti plnenia vyživovacej povinnosti matkou počas trvania predosvojiteľskej starostlivosti o maloleté dieťa. Súd prvej inštancie vychádzal z tvrdení účastníkov konania, vychádzal z obsahu opatrovníckeho spisu, zistil stanovisko osoby, ktorá dala ku konaniu podnet ako aj opatrovníka maloletého. So závermi súdu prvej inštancie sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožňuje, poukazuje na ne a reagujúc na námietky odvolateľa dodáva nasledovnú argumentáciu:

7. Predmetom konania bolo určenie vyživovacej povinnosti matke, počas trvania zverenia maloletého dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti. Súd prvej inštancie rozhodol rozsudkom dňa 16.9.2022. Pred predložením veci na rozhodnutie odvolaciemu súdu Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom č.k. 38P/125/2022-63 zo dňa 25.11.2022 určil, že maloletý L. Z., nar. XX.X.XXXX z matky C. Z., nar. X.X.XXXX a otca neurčeného, sa stáva osvojencom manželov U.. R. U., nar. XX.X.XXXX a U. U., nar. XX.X.XXXX (prvá výroková veta). Taktiež určil, že osvojenec bude mať priezvisko U. (druhá výroková veta) a že osvojitelia sa zapíšu v knihe narodení Matričného úradu Banská Bystrica, vo zväzku 109, ročník 2021, na strane 8, pod poradovým číslom 155 ako prirodzení rodičia maloletého (tretia výroková veta). Odvolací súd po predložení veci na rozhodnutie lustráciou v Registri obyvateľov zistil, že u maloletého dieťaťa došlo aj k zmene mena z pôvodného L. na U.. Uvedené skutočnosti sa premietli aj do záhlavia tohto rozsudku.

7.1 Rozsudok okresného súdu o tom, že maloletý sa stáva osvojencom manželov U., sa stal právoplatným dňa 1.12.2022.

7.2 Právnym následkom na prejednávanej vec je, že odvolací súd posudzoval dôvodnosť plnenia vyživovacej povinnosti matkou za obdobie od začatia konania o určenie vyživovacej povinnosti uznesením okresného súdu č.k. 38P/38/2022-27 zo dňa 23.3.2022 do dňa 30.11.2022; dňom 1.12.2022, a teda osvojením maloletého, zanikli všetky vzájomné práva a povinnosti medzi osvojencom a pôvodnou rodinou.

7.3 Právoplatnosťou rozhodnutia o osvojení zároveň zanikla funkcia poručníka maloletého dieťaťa Mestu Banská Bystrica, ktoré podalo proti rozsudku súdu prvej inštancie odvolanie. Vzhľadom ku skutočnosti, že odvolanie bolo podané pred tým, ako bolo právoplatne rozhodnuté o osvojení, odvolací súd podané odvolanie preskúmal a o podanom odvolaní rozhodol.

8. Pokiaľ ide o výživné, ide o právny inštitút vyplývajúci zo Zákona o rodine; prostredníctvom výživného sa zabezpečuje úhrada potrieb osôb, ktoré sú v príbuzenskom alebo v inom rodinnom vzťahu. Vyživovacia povinnosť sa podľa Zákona o rodine netýka len vzťahu rodič - maloleté dieťa; Zákon o rodine rozlišuje vyživovaciu povinnosť rodičov k deťom; vyživovaciu povinnosť detí k rodičom; vyživovaciu povinnosť medzi ostatnými príbuznými; vyživovaciu povinnosť medzi manželmi. Pokiaľ ide o potreby iných osôb Zákon o rodine pozná aj príspevok na výživu rozvedeného manžela a príspevok na výživu a úhradu niektorých nákladov nevydatej matke. Pokiaľ ide o výživné, toto by malo spravidla pokrývať potreby oprávnenej osoby v závislosti práve na charaktere oprávnenej osoby. Kým pri maloletých deťoch zákon definuje odôvodnené potreby dieťaťa, pri ostatných vyživovacích povinnostiach sa predpokladá zabezpečenie primeranej výživy (vyživovacia povinnosť detí voči rodičom), nevyhnutná potreba (ostatní príbuzní), resp. rovnaká životná úroveň (manželia). Naproti tomu v prípade príspevku ide len o primeranosť plnenia (nevydatá matka, rozvedený manžel/ka).

8.1 Vyživovacia povinnosť rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť; trvá do doby, kým dieťa nie je schopné samé sa živiť; základným kritériom pre určenie výšky vyživovacej povinnosti sú odôvodnené potreby osoby oprávnenej a možnosti, schopnosti a majetkové pomery osoby povinnej.

8.2 Z ustanovení zákona č.36/2005 Z.z. vyplýva, že v niektorých prípadoch ukladá súdu povinnosť o vyživovacej povinnosti rozhodnúť. Je tak v prípade rozvodu manželstva, s ktorým je ex lege spojené konanie o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas po rozvode manželstva (§ 24 ods.1 Zákona o rodine), z ktorého výslovne vyplýva povinnosť určiť rodičovi, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti prispievať na jeho výživu alebo schváliť dohodu rodičov o výške výživného. Súd určuje vyživovaciu povinnosť v prípade, ak rodičia maloletého dieťaťa spolu nežijú a o úprave výkonu rodičovských práv a povinností sa nedohodnú; vyživovacia povinnosť sa v tomto smere chápe ako jedna z rodičovských povinností, ktorá patrí pod pojem rodičovské práva a povinnosti; napokon v prípade, ak rodičia spolu nežijú, súd primerane aplikuje ustanovenie § 24 zákona č.36/2005 Z.z..

8.3 Mierne iný charakter má vyživovacia povinnosť v prípade rôznych foriem náhradnej starostlivosti; zákon č.36/2005 Z.z. však ukladá súdu povinnosť rozhodnúť (určiť) výživné v prípade náhradnej osobnej starostlivosti (§ 45 ods.8 prvá veta Zákona o rodine) a pestúnskej starostlivosti (§ 51 prvá veta Zákona o rodine). Miestom plnenia výživného je v týchto prípadoch príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny; iba v prípade, ak je maloleté dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti osobe, ktorá nemá trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, je miestom plnenia práve táto osoba. V prípade náhradnej starostlivosti zároveň platí právna úprava týkajúca sa štátnych dávok a príspevkov (zákon č.627/2005 Z.z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa /ďalej len „zákon č.627/2005 Z.z.“). Z uvedeného zákona, ustanovenia § 1 ods.2 písm.e) a f) vyplýva, že za náhradnú starostlivosť na účely uvedeného zákona sa považuje aj zverenie dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti a zverenie dieťaťa do starostlivosti fyzickej osoby rozhodnutím súdu o nariadení neodkladného opatrenia, ak súd koná o zverení dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti; jednotlivé druhy príspevkov, či už je oprávnenou osobou dieťa alebo náhradný rodič, sa na prípady predosvojiteľskej starostlivosti nevzťahujú, okrem jednorazového príspevku pri zverení do náhradnej starostlivosti, ak dieťa bolo zverené do predosvojiteľskej starostlivosti a pri podaní takéhoto návrhu bolo mladšie ako šesť mesiacov.

8.4 Ustanovenia štvrtej časti, druhej hlavy Zákona o rodine o osvojení súdu povinnosť rozhodnúť o vyživovacej povinnosti rodičov neukladajú. Ustanovenia Zákona o rodine o osvojení miesto plnenia prípadnej vyživovacej povinnosti nedefinujú.

9. Podľa ustanovenia § 103 ods.1 druhá veta zákona č.36/2005 Z.z. náklady spojené s predosvojiteľskou starostlivosťou uhrádza budúci osvojiteľ. Budúci osvojiteľ má rovnaké práva a povinnosti ako osoba, ktorej bolo maloleté dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti alebo pestúnskej starostlivosti (§ 103 ods.5 Zákona o rodine). Osoba, ktorej bolo maloleté dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti, je povinná vykonávať osobnú starostlivosť o maloleté dieťa v rovnakom rozsahu, v akom ju vykonávajú rodičia; právo zastupovať maloleté dieťa a spravovať jeho majetok má iba v bežných veciach. Pestún je povinný vykonávať osobnú starostlivosť o maloleté dieťa v rovnakom rozsahu, v akom ju vykonávajú rodičia; právo zastupovať maloleté dieťa a spravovať jeho majetok má iba v bežných veciach. Súčasťou rodičovských práv a povinností sú najmä sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého dieťaťa; jeho zastupovanie a správa jeho majetku (§ 28 ods.1 Zákona o rodine). Z citovaných zákonných ustanovení potom vyplýva, že povinnosťou budúceho osvojiteľa je okrem iného aj sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého dieťaťa. Pokiaľ pri plnení týchto povinností vznikajú budúcemu osvojiteľovi náklady, tieto v zmysle ustanovenia § 103 ods.1 druhá veta Zákona o rodine uhrádza budúci osvojiteľ; uhrádza teda všetky náklady, ktoré súvisia s odôvodnenými potrebami maloletého dieťaťa (náklady spojené s bývaním, stravovaním, hygienickými a zdravotnými potrebami, ako aj prípadnými inými potrebami maloletého dieťaťa). Inak povedané, náklady budúceho osvojiteľa je v tomto smere možné stotožniť s výdavkami, ktoré majú charakter vyživovacej povinnosti; budúci osvojiteľ tak prostredníctvom nákladov spojených s predosvojiteľskou starostlivosťou plní povinnosť, ktorá by mala v prípade rodiča maloletého dieťaťa charakter vyživovacej povinnosti.

9.1 Zákon o rodine v prípade predosvojiteľskej starostlivosti o vyživovacej povinnosti rodiča mlčí; neustanovuje maloleté dieťa ako osobu oprávnenú z vyživovacej povinnosti v prípade zverenia do predosvojiteľskej starostlivosti, neustanovuje budúcich osvojiteľov ako miesto plnenia vyživovacej povinnosti (ako je to v prípade rozvodu manželstva a úpravy výkonu rodičovských práv a povinností, ak rodičia spolu nežijú), neustanovuje príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny ako miesto plnenia vyživovacej povinnosti (ako je to v prípade zverenia dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti a pestúnskej starostlivosti). Napokon Zákon o rodine v prípade predosvojiteľskej starostlivosti neukladá súdu povinnosť určiť výživné od povinného rodiča.

10. Odvolací súd poukazuje aj na ustanovenia procesného predpisu, Civilného mimosporového poriadku, ktorý v konaniach vo veciach osvojenia pozná osobitné konania, a to konanie o osvojiteľnosti, o osvojení a o zverení dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti.

10.1 Žiadne z týchto konaní nie je ex lege spojené s konaním o úpravu výkonu rodičovských práv a povinnosti ako je to v prípade konania o rozvod manželstva.

10.2 Účastníkmi konania o osvojiteľnosti sú navrhovateľ, dieťa a jeho rodičia (§ 138 ods.1 C.m.p.); konania o osvojení osvojované dieťa, jeho rodičia, prípadne poručník, osvojiteľ a jeho manžel. V prípade, že sú rodičia pozbavení rodičovských práv a povinností alebo ak sú pozbavení spôsobilosti na právne úkony v plnom rozsahu, nie sú účastníkmi konania o osvojení. V týchto prípadoch je účastníkom konania poručník (§ 144 ods.2 C.m.p.). Napokon účastníkmi konania o zverení maloletého do predosvojiteľskej starostlivosti sú tí, ktorí by nimi boli v konaní o osvojení (§ 152 C.m.p.); konanie začína len na návrh budúceho osvojiteľa.

10.3 Z uvedeného nemožno vyvodiť iný záver než ten, že v prípade, že ak rodič dieťaťa je rodičovských práv a povinností pozbavený pred začatím konania o zverení dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti, nie je účastníkom takéhoto konania. Konanie o zverení do predosvojiteľskej starostlivosti nie je spojené s konaním o určení vyživovacej povinnosti. Ak rodič pozbavený rodičovských práv nie je účastníkom konania, nie je komu v takomto konaní určiť výživné; ukladať povinnosť a zaväzovať je možné len účastníka konania. Z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že matka bola rodičovských práv a povinností pozbavená rozsudkom okresného súdu č.k. 38P/50/2021-37 zo dňa 13.8.2021; maloletý bol do predosvojiteľskej starostlivosti zverený rozsudkom č.k. 38P/44/2021-76 zo dňa 29.10.2021; v rámci

konania o zverení do predosvojiteľskej starostlivosti nebolo komu vyživovaciu povinnosť v zmysle vyššie uvedeného určovať.

11. Podľa § 39 ods.4 Zákona o rodine, vyživovacia povinnosť rodičov voči maloletému dieťaťu rozhodnutím súdu o obmedzení alebo pozbavení výkonu rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, nezaniká. Nemožno však opomenúť systematiku Zákona o rodine; citované ustanovenie je obsiahnuté v jeho druhej časti (vzťahy medzi rodičmi, deťmi a ostatnými príbuznými), prvej hlavy (rodičovské práva a povinnosti). Náhradná osobná starostlivosť, ktorej ustanovenia ukladajú súdu povinnosť rozhodnúť o vyživovacej povinnosti rodiča, sú rovnako obsiahnuté v druhej časti zákona o rodine, jej tretej hlavy. Práve pozbavením rodičovských práv a povinností vzniká potreba rozhodnúť o niektorej z foriem náhradnej osobnej starostlivosti, a to v prípade, že starostlivosť o maloleté dieťa nezabezpečuje alebo nemôže zabezpečiť druhý rodič (ktorý rodičovských práv a povinností pozbavený nie je), resp. v prípade, ak druhý rodič zomrel alebo je neznámy. Z uvedeného vyplýva, že ustanovenie § 39 ods.4 Zákona o rodine dopadá najmä na tieto prípady a Zákon o rodine na takéto skutočnosti v ustanovení § 45 ods.8 a § 51 náležite reaguje.

11.1 Naproti tomu osvojenie je spolu s určením rodičovstva upravené vo štvrtej časti zákona o rodine; osvojenie nemá charakter náhradnej starostlivosti o maloleté dieťa. Oproti náhradnej osobnej starostlivosti má trvalý charakter, k zrušeniu osvojenia môže dôjsť len z dôvodov uvedených v § 107 ods.1 zákona č.36/2005 Z.z.. Súd prvej inštancie správne konštatoval, že v prejednávanej veci vyživovacia povinnosť biologickej matky nezanikla; vzhľadom na charakter predosvojiteľskej starostlivosti však aj s prihliadnutím na vyššie uvedenú argumentáciu je dôvodné konštatovať, že vyživovacia povinnosť biologického rodiča je prechodne zastavená (sistovaná). V prípade, že k osvojeniu nedôjde, vyživovacia povinnosť biologického rodiča sa obnovuje (dieťa je v režime mimo osvojovacieho procesu), resp. v prípade osvojenia vyživovacia povinnosť zaniká.

11.2 Na uvedenom konštatovaní nič nemení ustanovenie § 106 ods.1 Zákona o rodine, podľa ktorého osvojením zanikajú vzájomné práva a povinnosti medzi osvojencom a pôvodnou rodinou. S uvedeným zákonným ustanovením je totiž v súlade predošlý záver, že aj vyživovacia povinnosť zaniká až osvojením; ustanovenie § 106 ods.1 zákona č.36/2005 Z.z. o závere, že vyživovacia povinnosť je sistovaná, mlčí.

12. Odvolací súd v rámci svojej argumentácie prihliadol na najlepší záujem maloletého dieťaťa vyplývajúci z čl.5 základných zásad Zákona o rodine ako prvoradého hľadiska pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú.

12.1 V prípade vyhlásenia biologickej matky - privolenia na osvojenie dieťaťa budúcim osvojiteľom už po narodení dieťaťa, je najvyšším záujmom dieťaťa, aby vyrastalo v úplnom rodinnom prostredí. Najvyššia forma takéhoto výchovného prostredia je práve osvojenie, ktorým medzi osvojiteľom a osvojencom vzniká rovnaký vzťah, aký je medzi rodičmi a deťmi. Uvedený charakter žiadna z foriem náhradnej osobnej starostlivosti (pri ktorej sa výživné určuje) nemá.

12.2 Proces osvojenia je zložitý proces faktických rozhodnutí (privolenie rodiča na osvojenie dieťaťa, rozhodnutie osvojiť si dieťa), administratívnych postupov (proces zaradenia do zoznamu žiadateľov, rozhodovanie o splnení podmienok pre osvojenie, proces sprostredkovania) a vzájomne nadväzujúcich súdnych konaní (zverenie dieťaťa do náhradnej starostlivosti, rozhodovanie o pozbavení rodičovských práv a ustanovenie poručníka, konanie o osvojiteľnosti, o zverení do predosvojiteľskej starostlivosti, o osvojení). Účelom uvedených postupov je postupné rozviazanie právnych vzťahov medzi biologickou rodinou a maloletým dieťaťom a s tým súvisiace nadväzovanie právnych vzťahov medzi maloletým dieťaťom ako osvojencom a osvojiteľmi. V tomto zložitom procese zákonodarca absenciou úpravy vyživovacej povinnosti rodiča v rámci hmotného práva v štvrtej časti zákona o rodine ako aj v rámci procesnej úpravy v Civilnom mimosporovom poriadku vytvára príležitosť pre osvojenie, za zachovania doby deviatich mesiacov, po ktoré musí byť dieťa v starostlivosti budúcich osvojiteľov.

12.3 Z charakteru predosvojiteľskej starostlivosti a vyššie uvedeného konštatovania, že povinnosťou budúceho osvojiteľa je aj sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého dieťaťa vyplýva, že všetky potreby maloletého dieťaťa sú počas predosvojiteľskej starostlivosti pokryté; záujmu dieťaťa na plnení vyživovacej povinnosti (ktorá zaniká osvojením) je

nadradený záujem dieťaťa na včasnom osvojení, ktorým sa maloleté dieťa namiesto biologickej rodiny stáva členom rodiny založenej právne - osvojením, s tým spojeným vznikom rovnakých práv a povinností, aké sú medzi rodičmi a deťmi.

13. V zmysle vyššie uvedených záverov sa odvolací súd stotožňuje s napadnutým rozhodnutím súdu prvej inštancie; Zákon o rodine v prípade predosvojiteľskej starostlivosti neukladá súdu povinnosť rozhodnúť o vyživovacej povinnosti biologického rodiča na rozdiel od iných, vyššie vymenovaných prípadov (rozvod, náhradná osobná starostlivosť, pestúnska starostlivosť); záujem dieťaťa na pokrytí všetkých odôvodnených potrieb je zabezpečený úhradou všetkých nákladov budúcimi osvojiteľmi. Procesný predpis konanie o zverení dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti s konaním o určenie výživného nespája; biologický rodič po pozbavení rodičovských práv a povinnosti účastníkom konania o zverení maloletého dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti nie je. Záujmu dieťaťa na plnení vyživovacej povinnosti, ktorá zaniká osvojením, je nadradený záujem na zabezpečení všetkých odôvodnených potrieb dieťaťa, ktoré z vlastných prostriedkov zabezpečujú budúci osvojitelia a nadradený mu je aj záujem na riadnom a včasnom osvojení. Z ustanovení Zákona o rodine miesto plnenia výživného nevyplýva; argumentácia poručníka o plnení vyživovacej povinnosti Mestu Banská Bystrica oporu v hmotnom práve nemá.

13.1 Súd prvej inštancie vyvodil správny právny záver o tom, že vyživovacia povinnosť biologického rodiča je počas trvania predosvojiteľskej starostlivosti sistovaná; svoje závery oprel nielen o názory právnej vedy, ale aj o potrebný výklad ustanovení Zákona o rodine.

14. Nakoľko odvolací súd v zmysle vyššie uvedenej argumentácie dospel k záveru o tom, že rozhodnutie súdu prvej inštancie nie je výsledkom nesprávneho právnej posúdenia, odvolaním napadnuté rozhodnutie postupom podľa ustanovenia § 387 ods.1, ods.2 C.s.p. potvrdil ako vecne správne a to vrátane výroku o nároku na náhradu trov konania, keď okresný súd správne aplikoval ustanovenie § 52 C.m.p..

15. Pri rozhodovaní o trovách odvolacieho konania aj odvolací súd aplikoval ustanovenie § 52 C.m.p. a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

16. Toto rozhodnutie prijal senát krajského súdu pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2, veta druhá C.s.p.).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.); dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) C.s.p. (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 C.s.p. nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C.s.p.); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.); povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 C.m.p.).

Proti právoplatnému rozhodnutiu súdu v konaní podľa tohto zákona je prípustné dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len "generálny prokurátor"), ak to vyžaduje verejný záujem alebo ochrana práv a ak nápravu nemožno v čase podania dovolania generálneho prokurátora dosiahnuť inými právnymi prostriedkami (§ 78 ods. 1 C.m.p.). Dovolanie generálneho prokurátora je prípustné, ak potreba zrušiť alebo zmeniť právoplatné rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty (§ 78 ods. 2 C.m.p.).

Generálny prokurátor podá dovolanie iba na základe podnetu účastníka alebo osoby dotknutej právoplatným rozhodnutím súdu. Generálny prokurátor nie je viazaný rozsahom podnetu v prípadoch, v ktorých ani dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolania (§ 80 ods. 1 C.m.p.). Generálny prokurátor môže podať dovolanie aj bez podnetu vo veciach, v ktorých môže prokurátor do konania vstúpiť, a to aj vtedy, ak prokurátor do konania nevstúpil (§ 80 ods. 2 C.m.p.).

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie ani na základe výzvy na plnenie (§ 379 ods. 1 a 2 C.m.p.), môže mu súd uložiť pokutu do 1.000,- Eur (§ 382 ods. 1 C.m.p.), rozhodnúť o zastavení výplaty rodičovského príspevku a prídavku na dieťa a príplatku k prídavku na dieťa (§ 383 ods. 1 C.m.p.) alebo odňať maloletému tomu, u koho podľa rozhodnutia nemá byť a postarať sa o jeho odovzdanie tomu, komu bolo podľa rozhodnutia zverené, alebo tomu, komu rozhodnutie priznáva právo na styk s maloletým po obmedzený čas, alebo tomu, kto je oprávnený neoprávnené premiestneného

alebo zadržaného maloletého prevziať (§ 386 ods. 1 C.m.p.) a to všetko aj bez návrhu (§ 376 ods. 2 C.m.p.).